

послуг, неправомірна, навпаки, може завдати шкоди конкуренту, і, як наслідок, рекламодавця, винного у вчиненні правопорушення, буде притягнуто до юридичної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері порівняльної реклами із правом Європейського Союзу): Закон України від 12.11.2019 р. № 286-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-20> (дата звернення – 19.04.2020).
2. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#n357> (дата звернення – 17.04.2020).
3. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення – 17.04.2020).
4. Саниахметова Н.О. Правовий захист підприємства в Україні. К., 1999. С. 63.
5. Бакалінська О.О. Порівняльна реклама: проблеми законодавчого регулювання в Україні. *Юридичний журнал*, 2004. С. 76-79
6. Правова держава: науковий журнал. О., 2003. URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/2856-749-PB.pdf>
7. Порівняльна реклама і недобросовісна конкуренція. URL: <https://zkg.ua/porivnyalna-reklama-nedobrosovisna-konkurenciya/>

Купер М.

*студентка I курсу магістратури
юридичного факультету*

*Тернопільського національного
економічного університету*

Науковий керівник: к.е.н, доцент

доцент кафедри безпеки, правоохоронної діяльності

та фінансових розслідувань THEU

Олійничук О.І.

РОЛЬ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАННЯХ

Постійний процес удосконалення та розвитку економічних відносин в світі слугує поштовхом для безперервного розширення кола господарських операцій. Це, в свою чергу, призводить до збільшення кількості нормативно-правових актів, які є обов'язковими до виконання. Такий стан справ є причиною наявності великої кількості порушень та злочинів у сфері економіки.

Більшість порушень фінансово-економічного законодавства як юридичними, так і фізичними особами знаходять своє відображення в документах бухгалтерського обліку. Економічні злочини – латентні, доволі часто вони маскуються під звичайними і, на перший погляд, законними господарськими операціями, угодами. В зв'язку з цим, важливе місце у фінансових розслідуваннях, а також для об'єктивного розгляду господарських суперечок у суді, окрім юридичних знань, займають спеціальні знання в галузі бухгалтерського обліку та податкового законодавства, що застосовуються під час проведення експертного дослідження, заснованого на використанні прийомів та методів діагностики фінансово-господарського стану підприємства [1, с. 83].

З моменту виникнення судово-бухгалтерської експертизи (Стародавній Єгипет) на всіх її етапах розвитку, вона була представлена як інструмент розв'язання різного роду розслідувань, а людина-експерт вважалася науковим свідком.

Проведення судово-бухгалтерських експертиз є однією із форм застосування спеціальних економічних знань (бухгалтерського обліку, аналізу та контролю) в

кримінальному судочинстві, що має важливе значення для розслідування фінансових злочинів, оскільки результати дослідження у вигляді висновку судового експерта виступають одним із джерел доказів у кримінальному провадженні. Аналіз процесу доказування в судочинстві як окремого випадку пізнання вказує на те, що розв'язання переважної більшості проблемних ситуацій, які виникають в процесі правового регулювання, потребує опори на ґрунтовні, досконалі знання. Збирання доказових фактів у ході судового пізнання за допомогою спеціальних знань набуває сьогодні великої авторитетності й надійності, а надто в тих випадках, коли такі знання використовуються у формі експертизи [1, с. 84].

Судово-бухгалтерська експертиза, як і будь-яка інша судова експертиза відповідно до п. 1 ст. 242 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання [3].

Судово-бухгалтерська експертиза, яка проводиться за рішенням судових, слідчих органів, переважно призначається з метою перевірки проведених раніше ревізій, аудиту, якщо ці висновки сумнівні. Така експертиза проводиться відповідно до процесуального законодавства, забезпечує отримання доказів та використання спеціальних знань у сфері бухгалтерського обліку при вивченні достовірності, правильності господарських операцій. Експертиза, яка проводиться за ініціативою однієї із сторін кримінального провадження, призначається за ухвалою відповідного суду для перевірки та підтвердження документів, іншої інформації, що підлягають експертизі, представленої сторонами на добровільній основі для встановлення фактичних відомостей господарської діяльності [2, с. 311].

Як і за кримінальними провадженнями про злочини будь-якої категорії, під час фінансових розслідувань повинні бути доведеними обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, що передбачено ст. 91 КПК України, зокрема подія кримінального правопорушення, вид і розмір шкоди ним завданої, обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого правопорушення, а також і ті обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності [1, с. 85; 3]. Особливістю розслідування злочинів досліджуваної категорії є те, що значна частина з них може бути дослідженою і доказаною лише з використанням спеціальних знань. Це обумовлено тим, що слідчі часто зазнають труднощів у виявленні викривлення фактів економічної діяльності підприємства і порушень фінансової дисципліни, що викликали матеріальні збитки для підприємства. Кваліфікований висновок експерта-бухгалтера сприяє встановленню об'єктивної істини і винесенню справедливого судового рішення.

Загальна місія судово-бухгалтерської експертизи полягає у доведенні або спростуванні належності до сфери економічної діяльності обставини, які, зазвичай, відображаються в заподіянні великої шкоди організаціям, підприємствам, громадянам або державі або пов'язані з отриманням доходу у великому розмірі. Однак в ході дослідження встановлюється не так розмір цього збитку або доходу, скільки невідповідність між відображеними в документах економічних даних [4, с. 170].

На сьогодні можливості і здатність скоєння економічних правопорушень щораз збільшується, а тому виникає питання удосконалення методів боротьби з ними. Серед них найважливіше місце посідає зміна законодавчої бази. Основними законодавчими актами, які регулюють питання участі судового експерта у вирішенні кримінальних та цивільних правопорушень, є Закон України «Про судову експертизу» та Постанова ВРУ «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах». Аналіз практики експертних досліджень показує, що потреба в судово-бухгалтерській експертизі при розслідуванні кримінальних справ із розкрадання коштів, товарно-матеріальних цінностей, основних виробничих засобів з кожним роком зростає.

Своєчасне виявлення порушень, визначення винних осіб суттєвою мірою залежить від кваліфікаційного рівня та досвіду експерта-бухгалтера, який проводить експертизу. Виявлення свідомо відпрацьованих систем фінансових правопорушень в умовах, коли фальсифікація бухгалтерського обліку стала основою економічного злочину, без використання спеціальних наукових і практичних знань експерта-бухгалтера практично неможливо [5, с. 222].

Таким чином, проведення судово-бухгалтерської експертизи у фінансових розслідуваннях має низку позитивних факторів, оскільки вона розглядає питання щодо правильності дій правоохоронних органів чи органів державних регулюючих служб та надає достовірні докази суду у вигляді об'єктивного висновку.

Враховуючи збільшення навантаження, а також різноманіття досліджень, які проводяться в експертних установах, основою для подальшого розвитку судово-бухгалтерської експертизи повинні бути такі напрями: покращити діючу нормативно-правову базу, яка регулює експертну діяльність в Україні шляхом розширення правових функцій експерта-бухгалтера; розробка й впровадження в експертну практику методик дослідження з урахуванням змін діючого законодавства й постійної трансформації способів скоєння злочинів у сфері економіки; розвиток подальшої спеціалізації експертів; з метою більш якісної підготовки матеріалів для проведення судово-бухгалтерських експертиз залучати в окремих випадках експерта для участі в слідчих діях в якості спеціаліста, що дозволить оперативно визначати обґрунтованість акту документальної ревізії (перевірки), встановити, яку додаткову перевірку необхідно провести. Такий підхід дозволить підвищити якість експертних досліджень, значимість судово-бухгалтерської експертизи як одного з основних інструментів при розслідуванні фінансових злочинів.

Список використаних джерел

1. Чеберяк П. П. Завдання судових експертиз при розкритті й розслідуванні злочинів, вчинених в економічній сфері України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2013. Вип. 10. С. 83-88.

2. Разборська О. О., Ємець В. В. Роль судово-бухгалтерської експертизи у вирішенні кримінальних та цивільних справ. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. Вип. 3. С. 309-317.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 28.04.20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 08.05.2020).

4. Суржик В. Г. Сучасні підходи щодо визначення економічної квінтесенції судово-бухгалтерської експертизи в Україні. *Науковий вісник Полісся*. 2019. № 1 (17). С. 166-172.

5. Парфентій Л. А., Тищенко Д. О. Слабкі сторони судово-бухгалтерської експертизи в Україні та основні напрями її вдосконалення. Інформаційні технології в соціокультурній сфері освіти, економіці та праві : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2018. С. 221-223.

Кочмар С.

студентка IV юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н, доцент

Кафедри теорії та історії держави

і права THEU

Вербіцька М.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВІДВІД СУДДІ ЗА НОВИМИ ПРАВИЛАМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.

Одним із основних завдань на сучасному історичному етапі розвитку України є побудова незалежного та справедливого правосуддя, без чого неможливим є утвердження правової та демократичної держави, проведення будь-яких правових, економічних та соціальних реформ. Головним завданням судово-правової реформи є реалізація